85 години

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Том II

85 години

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

„Димитър А. Ценов" - Свищов

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

8-9 ноември 2021 г.

Том II

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Свищов, 8-9 ноември 2021 г.

Посветена на 85 години от създаването
на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“

Сборник с доклади

ТОМ II

Международната научно-практическа конференция е организирана в изпълнение на проект №НФ-2-2021 „Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства“, финансиран със средства по Наредба на МОН за насърчаване на научно-изследователската дейност

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2021

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
Проф. д-р Марияна Божинова
Ректор на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - председател
Проф. д. н. Борислав Борисов
Проф. д. н. Божидар Божинов
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Галина Чиприянова
Доц. д-р Здравко Любенов
Доц. д-р Иван Марчевски
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Катя Личева
Доц. д-р Людмил Несторов
Доц. д-р Марина Николова
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Силвия Костова
Доц. д-р Христо Сирашки

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Румен Ерусалимов - *председател*
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова
Гл. ас. д-р Асен Божиков

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Проф. д-р Любчо Варамезов - *председател*
Проф. д-р Анета Денева
Проф. д-р Атанас Атанасов
Проф. д-р Йордан Василев
Проф. д-р Красимир Шишманов
Проф. д-р Маргарита Богданова
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Александър Ганчев
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Румен Ерусалимов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS – SVISHTOV

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SOCIO-ECONOMIC COHESION IN THE 21ST CENTURY: TRENDS AND CHALLENGES

Svishtov, 8th - 9th November 2021

Dedicated to the 85th anniversary since the establishment of D. A. Tsenov Academy of Economics

Conference Proceedings

VOLUME II

The international scientific and practical conference has been organized as implementation of project SF-2-2021 "Sustainable Development and Socio-Economic Cohesion in the 21st Century: Trends and Challenges", financed with funds by Ordinance of the Ministry of Education and Science for encouraging scientific research

Tsenov Academic Publishing House
Svishtov
2021

PROGRAM COMMITTEE
Prof. Mariyana Bozhinova, Ph.D.
Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics
Prof. Borislav Borissov, D.Sc.
Prof. Bozhidar Bozhinov, D.Sc.
Prof. Stoyan Prodanov, Ph.D.
Assoc. Prof. Galina Chipriyanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov, Ph.D.
Assoc. Prof. Ivan Marchevski, Ph.D.
Assoc. Prof. Irena Emilova, Ph.D.
Assoc. Prof. Iskra Panteleeva, Ph.D.
Assoc. Prof. Katya Licheva, Ph.D.
Assoc. Prof. Lyudmil Nestorov, Ph.D.
Assoc. Prof. Marina Nikolova, Ph.D.
Assoc. Prof. Plamen Petkov, Ph.D.
Assoc. Prof Silviya Kostova, Ph.D.
Assoc. Prof Hristo Sirashki, Ph.D.

ORGANIZING COMMITTEE
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D., Chairman
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovksi, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.
Head Asst. Asen Bozhikov, Ph.D.

EDITORIAL COMMITTEE
Prof. Lyubcho Varamezov, Ph.D., Chairman
Prof. Aneta Deneva, Ph.D.
Prof. Atanas Atanasov, Ph.D.
Prof. Yordan Vasilev, Ph.D.
Prof. Krasimir Shishmanov, Ph.D.
Prof. Margarita Bogdanova, Ph.D.
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Aleksandar Ganchev, Ph.D.
Assoc. Prof. Ventsislav Vassilev, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovski, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.

The published materials have been reviewed. The authors are responsible for the content and layout of their papers, the opinions expressed, the data used and the sources cited.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ

ТОМ II

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, ПЛАНИРАНЕ, МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА, БИЗНЕС ИНФОРМАТИКА

МЕЖДУНАРОДНАТА ПРОИЗВОДСТВЕНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ
В СЪВРЕМЕННИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕН БИЗНЕС
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 7

INTEGRATION PROCESSES IN INTERNATIONAL BUSINESS: DIAGNOSIS
OF PREREQUISITES, PARAMETRIZATION AND SIMULATION
D. Sc. Econ., Professor, Illya Khadzhynov, D. Sc. Econ., Professor, Maryna Savchenko
Docent, PhD in Economics, Mariia Shkurat 16

ТЕРИТОРИАЛНИ ПРОПОРЦИИ, ДИСПРОПОРЦИИ… КОХЕЗИЯ?
(ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ)
Проф. д-р Веселин Бояджиев 25

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ В КОНТЕКСТА НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
Гл. ас. д-р Весела Петрова, Доц. д-р Боряна Трифонова,
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова, **Проф. д-р Емил Димов** 34

ГРАДЪТ - ИКОНОМИЧЕСКИ КАТАЛИЗАТОР
ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНА
Проф. д-р Константин Калинков 43

ПОЛИТИКИ (НЕ)ОСНОВАНИ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА
Проф. д-р Маргарита Богданова 51

КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА СИСТЕМНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБРАТИ
Проф. д-р Никола Янков 59

INSTITUTIONAL CHANGES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION
OF AGRICULTURE TO INFLUENCE UKRAINIAN AGRO – EXPORTS
Assoc. Prof. Oksana Kiforenko, PhD 66

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
КОМПЕТЕНЦИЙ БЕЛОРУССКИХ МЕНЕДЖЕРОВ
Доктор экономических наук, профессор Наталья Маковская 74

ПРОБЛЕМЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ
ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
Профессор, доктор экономических наук Вардан Бостанджян,
Кандидат экономических наук, д-р Армине Захарян, **Юлиана Акобян** 80

СЪВРЕМЕННИ МАРКЕТИНГОВИ АСПЕКТИ НА ПАЗАРА
НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Ваня Григорова ……..…….. 91

РОЛЯТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Корнелия Тодорова ……..……..…….…….. 100

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА
КАТО ФАКТОР НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЕФЕКТИВНОСТТА
НА НОВА ПАРАДИГМА НА ИНДУСТРИАЛНОТО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Александър Александрович Сергеев …..……...…….……. 108

ОРГАНИЗАЦИОННИ ПРОЦЕСИ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Анатолий Асенов …...…….…..……. 116

ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕГРЯВАНЕ И МОБИНГ
В ДИГИТАЛНА РАБОТНА СРЕДА
Доц. д-р Венета Христова …….……..……. 124

БИЗНЕС МОДЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ НА ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ
Доц. д-р Веселин Попов, Доц. д-р Петя Емилова ……..……. 132

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНФЛУЕНСЪР МАРКЕТИНАГА В БИЗНЕСА
Доц. д-р Виржиния Иванова …….……. 139

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С УСЛУГИ НА БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Галина Захариева …….……. 147

ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ – КЛЮЧОВ ФАКТОР
ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА
Доц. д-р Георги Кондев ……..…….……. 155

ВЛИЯНИЕ НА TQM И ВЪНШНИТЕ РИСКОВЕ
ВЪРХУ ПРОЦЕСИТЕ СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОМЯНАТА В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Георги Кондев, Докторант Ирена Михайлова …….……..……. 164

ЕКОИНОВАЦИИ И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ
Доц. д-р Дафина Донева …..……. 172

ЕТИКА И ЕТИЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА –
МОДЕЛИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Евелина Парашкевова, Докторант Изабела Йонкова …….……. 179

МОДЕЛИРАНЕ НА ЕКСПОРТНАТА ПАЗАРНА ОРИЕНТАЦИЯ
Доц. д-р Здравко Любенов ……..……. 187

ВЛИЯНИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ НАГЛАСИ И НАВИЦИТЕ
ПРИ ПОТРЕБЯВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ
Доц. д-р Иван Марчевски, Ас. д-р Криста Нейкова ……..……. 191

РЕЦЕСИЯТА ПОРОДЕНА ОТ COVID-19 И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ
ЗА ПРОМЕНИ В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Людмил Несторов ……..……. 199

РЕКЛАМНИТЕ АГЕНЦИИ В КОМУНИКАЦИОННИЯ ПРОЦЕС
Доц. д-р Пенка Горанова ……...…….……. 210

ЕФЕКТЪТ НА РОЗЕНТАЛ – КОНТРОЛНИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ
Доц. д-р Пепа Стойкова, Доц. д-р Ирена Емилова ……...…….……. 218

ДИГИТАЛНАТА ЕКОСИСТЕМА – ТЕХНОЛОГИИ И БИЗНЕС МОДЕЛИ
Доц. д-р Петя Емилова, Доц. д-р Веселин Попов ……...……...……. 227

РАЗБИРАНЕ ЗА РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
В ПОСТИГАНЕТО НА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Румяна Златева ……..……. 234

НАМАЛЯВАНЕ НА РАСТЕЖА И ДЕСТАБИЛИЗИРАЩИ
ЕФЕКТИ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ГЛОБАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Румяна Златева, Доц. д-р Али Балканли ……..……. 241

ТЕОРЕТИЧНИ И ЕМПИРИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА КОМУНИКАЦИОННАТА
ПОЛИТИКА НА ТЪРГОВСКАТА СТРУКТУРА
Доц. д-р Христина Михалева, Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..……. 250

МЯСТО И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРОЦЕСА ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОЕКТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСТАНАЛИТЕ ПРОЦЕСИ
Доц. д-р Христо Сирашки ……..…… 259

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ В ИНДУСТРИАЛНОТО
ПРЕДПРИЯТИЕ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова ……..……..…… 266

ДИФУЗИЯТА НА ИНОВАЦИИ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Даниела Илиева ……..……...…. 276

АЛГОРИТЪМ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ
В ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНСТИТУЦИЯ
Гл. ас. д-р Деница Загорчева ……....…. 284

УПРАВЛЕНИЕ НА КАРИЕРАТА –
ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ
Гл. ас. д-р Десислава Алексиева ……....…. 292

УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Елена Йорданова ……..…..… 298

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПЛАНИРАНЕТО
НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА БИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Елица Лазарова …….……..... 303

ГЛОБАЛНАТА ТЪРГОВИЯ С ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧНИ
ПРОДУКТИ КАТО ДВИГАТЕЛ НА РАСТЕЖА
Гл. ас. д-р Ивайло Петров …….…..…. 312

ВЛИЯНИЕ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ВЪРХУ ЦИФРОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова …….……..… 320

СТРАТЕГИЧЕСКА КОРПОРАТИВНА ОТГОВОРНОСТ –
ОСОБЕНОСТИ И ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Милен Динков …… 328

МЕДИКО-ГЕОГРАФСКАТА КОХЕЗИЯ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Нели Веселинова …… 335

СЪСТОЯНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС В КОНТЕКСТА
НА ПАНДЕМИЯТА ОТ КОВИД-19
Гл. ас. д-р Недялко Несторов ……..…..…… 343

КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ
КАТО КОМПОНЕНТ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ –
ВЗАИМОВРЪЗКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Гл. ас. д-р Станислава Стоянова …….……. 349

ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ КАТО ИНСТРУМЕНТ
ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНВЕРГЕНЦИЯ МЕЖДУ РЕГИОНИТЕ
Ас. д-р Мариела Стоянова …….……. 357

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ ПРИ КРИЗА - СЪВРЕМЕННИ
ИЗМЕРЕНИЯ И ВЪЗМОЖНИ БИЗНЕС РЕШЕНИЯ
Ас. д-р Надежда Стефанова ……..…. 363

РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА РЕКЛАМНИЯ ПРОЦЕС В АГРОБИЗНЕСА
Ас. д-р Пламен Петров ……..……. 371

INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP IN THE NEXT NORMAL:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES
Sen. lect. Margarita Mihaylova, PhD …….…….. 378

СИСТЕМИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА МАРКЕТИНГОВАТА
ДЕЙНОСТ В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Д-р Ралица Янева …….…. 385

ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА МЪРЧАНДАЙЗИНГОВОТО ПРОДУКТОВО НИВО ПОСРЕДСТВОМ МАТРИЦАТА ARTHUR D. LITTLE – A. D. L.
Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..... 393

THE IMPACT OF ELECTRONIC HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PRACTICES ON ACHIEVING COMPETITIVE ENTREPRENEURSHIP FOR BUSINESS ORGANIZATIONS
Mohamed Mostafa Ali AlBaz, PhD, Lecturer,
Adham Said Ali Ibrahim, MSC, PhD Student ……..……..… 401

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНИ ЕКИПИ В МУЛТИПРОЕКТНА СРЕДА
Докторант Боян Врančев ……..…….. 409

ИНОВАЦИИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА „ЗЕЛЕНИ“ ПОЛИТИКИ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО
Докторант Владо Божилов ……...……..……. 416

КОНФЛИКТИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
Докторант Мария Велкова ……..… 425

ОТРАСЛИ НА ИКОНОМИКАТА

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЯТ ТУРИЗЪМ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ
Проф. д-р Марияна Божинова ……..… 435

ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА В ДЪРЖАВИ С РАЗВИВАЩИ СЕ ПАЗАРИ В КОНТЕКСТА НА ИНДУСТРИЯ 4.0
Проф. д.ик.н. Евгений Савелев, Проф. д.ик.н. Виталина Куриляк …….…….. 443

ОСОБЕНОСТИ НА ФОРМИРАНЕ НА МЕХАНИЗМА НА УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛНО ОТГОВОРНИТЕ КОМПАНИИ ВЪВ ВЕРИГАТА НА ДОСТАВКИТЕ
Проф. д-р Анета Денева, Докторант Рустам Асланзаде ……..... 451

БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ КАТО АТРАКТИВНИ НИЪРШОРИНГ ДЕСТИНАЦИИ
Проф. д-р Любчо Варамезов, Кармен Врančев ……... 457

ДИГИТАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА – ИНСТРУМЕНТ НА УПРАВЛЕНСКОТО КОНСУЛТИРАНЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СМАРТ ТУРИЗМА
Доц. д-р Николай Цонев, Докторант Данаил Алеков ……..…….. 464

ВЛИЯНИЕ НА КРИЗИСНИТЕ СЪБИТИЯ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА НА ДРЕБНО
Доц. д-р Венцислав Перков ……. 472

ЗНАЧИМОСТ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР ЗА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Виолета Блажева …….…….. 480

НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС
В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Доц. д-р Искра Пантелеева ……..….. 488

ТУРИЗЪМ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Доц. д-р Любка Илиева ……..….. 497

ФОРМИРАНЕ НА СЕНЗОРНИ ИЗЖИВЯВАНИЯ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
ПАКЕТИ КАТО ФАКТОР ЗА ЗАВРЪЩАНЕ НА ТУРИСТИТЕ
В ДЕСТИНАЦИЯТА
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Ралица Георгиева ……..… 505

БИЗНЕС ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОДУКТИТЕ ПО ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕТО ИМ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Стилияна Басмаджиева ……. 513

СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ АГРАРЕН СЕКТОР
В УСЛОВИЯ НА ТРАНСФОРМИРАЩА СЕ
КЪМ УСТОЙЧИВОСТ ИКОНОМИКА
Доц. д-р Марина Николова ……..…… 523

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ КООПЕРАТИВЕН
МОДЕЛ В БЪЛГАРСКОТО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
Доц. д-р Маруся Линкова ……..….. 532

ИЗИСКВАНИЯ ОСИГУРЯВАЩИ ЗДРАВОСЛОВНИ
И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В ЦЕХОВЕТЕ
ЗА КОНФЕКЦИОНИРАНЕ НА ОБУВНИ ИЗДЕЛИЯ
Доц. д-р Николай Карев ……..……. 539

ТЪРГОВИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ТРЕТИ СТРАНИ –
АНАЛИЗИ И ТЕНДЕНЦИИ
Доц. д-р Петранка Мидова ……..…… 547

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОЦЕНКА НА ПАКЕТИ ОТ АКЦИИ
Доц. д-р Светослав Илийчовски ……..... 555

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ТЕКСТИЛНАТА ИНДУСТРИЯ
В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Сергей Найденов, Докторант Калин Петров Киряков …….. 564

ОМНИКАНАЛНАТА ИНТЕНЗИВНОСТ НА АСОРТИМЕНТНО ПРЕДЛАГАНЕ
КАТО ДЕТЕРМИНАНТА НА ПОТРЕБИТЕЛСКАТА УДОВЛЕТВОРЕНОСТ
Доц. д-р Симеонка Петрова …. ……...571

КООПЕРИРАНЕ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВ
РАСТЕЖ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Славена Стоянова ……..…… 579

РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И ПРОГРАМИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ
ТЕРИТОРИЯТА И ТУРИЗМА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ
Доц. д-р Тихомир Личев ……. 587

СОЦИАЛНАТА КОХЕЗИЯ – ХАРАКТЕРИСТИКИ
И ТЕОРЕТИЧНА РАМКА
Гл. ас. д-р Ваня Ганева ……..….. 595

КОРПОРАТИВНА СОЦИАЛНА БЕЗОТГОВОРНОСТ
Гл. ас. д-р Емил Николов …… 603

ЗАЕТИТЕ ЛИЦА В ТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ –
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова …… 611

ИНТЕЛИГЕНТНИ РЕШЕНИЯ ЗА ТЪРГОВИЯ НА ДРЕБНО –
ОБЛАЧНА БАЗИРАНА ТОЧКА НА ПРОДАЖБА
Гл. ас. д-р Иван Маринов …… 619

КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА - МОДЕЛ ЗА ПОВИШАВАНЕ
УСТОЙЧИВОСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева ……... 625

ДИНАМИКА В ЗАЕТОСТТА НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА ПО БЪЛГАРСКОТО
ЧЕРНОМОРИЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021г.
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова……632

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СКЛАДОВИТЕ СИСТЕМИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА
ТЪРГОВСКИТЕ ПРОЦЕСИ ПРИ ОМНИКАНАЛНИ ТЪРГОВЦИ
Гл. ас. д-р Марияна Кътева…….. 638

ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Гл. ас. д-р Павлин Павлов ……..……645

ПЛАНЪТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ – СМЯНА НА ПРИОРИТЕТИТЕ
В ТРАНСПОРТНИЯ СЕКТОР
Гл. ас. д-р Петя Коралова-Ножарова, Гл. ас. д-р Щерьо Ножаров…….……651

МРЕЖОВИ ВЕРИГИ НА ДОСТАВКА В АГРОБИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Радка Ненова ……..…….…….659

ДИНАМИКА И РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДИТЕНОСТТА
НА ТРУДА В СЕКТОР УСЛУГИ
Гл. ас. д-р Силвия Господинова …….……...667

СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева ……..……675

ФОТОВОЛТАИЧНИТЕ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТА
НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА
Гл. ас. д-р Явор Станев ……681

ТЕРИТОРИАЛНА КОНЦЕНТРАЦИЯ НА СЕКТОР НЕДВИЖИМА
СОБСТВЕНОСТ И ФАКТОРИТЕ, КОИТО МУ ВЛИЯЯТ
Гл. ас. д-р Яна Стоенчева ……..….. 686

ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИТЕ
НАМЕРЕНИЯ НА МЛАДИТЕ
Ас. д-р Ивайло Костов ……..695

НАЧИНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ДРЕБНИЯ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ
БИЗНЕС В СФЕРАТА НА ТУРИЗМА СЛЕД COVID-19
Ст. преп. Елка Узунова ……702

ПРОИЗВОДСТВО НА ВОДОРОД ЧРЕЗ ЯДРЕНИ ЦЕНТРАЛИ –
ПЕРСПЕКТИВИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Д-р Борислав Боев ……...……..708

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТРЪЖНИТЕ ПРОЦЕДУРИ В УПРАВЛЕНИЕТО
НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ – АКЦЕНТИ И ПРОБЛЕМИ
Доктор Валери Велковски ……..…….716

ПРОГРАМАТА ЗА ПРОФИЛАКТИКАИ РЕХАБИЛИТАЦИЯ
НА НОИ КАТО ЧАСТ ОТ ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА
ЗА ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
Доктор Кристина Георгиева ……..725

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО КОХЕЗИОННАТА
ПОЛИТИКА ПРЕЗ XXI-ВЕК
Докторант Айтен Сабри …….. 733

ЗЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО
Докторант Александър Личев ……740

ПРИКЛЮЧЕНСКИЯТ ТУРИЗЪМ КАТО НЕРАЗДЕЛНА
ЧАСТ ОТ СВЕТОВНИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Виктория Янакиева ……..748

НЕГАТИВНИ ПРОЯВЛЕНИЯ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО
НА МЕДИЦИНСКИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Десислава Александрова ……..754

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА
ЗА СЕРИАЛИЗАЦИЯ НА ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ ОТ СТРАНА НА ООП
Докторант Димитър Райчев ……761

ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ – КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА

Доц. д-р Георги Кондев[1]

Резюме: *През последното десетилетие на 21-ви век икономическото развитие се характеризира с няколко нови тенденции в световен мащаб. Бързо продължиха развитието на три ключови процеса, а именно нарастване ролята на информационни и комуникационни технологии, глобализация и формиране на групи от заинтересовани страни във веригата на доставки. Различните сектори на икономиката прилагат нови принципи и подходи за управление насочени към формиране на добавена стойност в следствие на измененията в тези процеси. Част от външния натиск към организациите е извън компетентността на висшето ръководство. Прилагането на устойчив бизнес подход изисква да се определят най-съществените рискове както и да се оцени тяхното потенциално въздействие върху бъдещото развитие. Особено внимание мениджърите отделят на възможностите за споделено управление на риска в сътрудничество и споделяне със заинтересованите страни в организацията.*

Ключови думи: *устойчиво развитие, заинтересовани страни, управление на промените*

JEL: O50, M11, A12EL

STAKEHOLDERS - A KEY FACTOR FOR EFFECTIVE MANAGEMENT OF CHANGE

Assoc. Prof. Georgi Kondev, PhD[2]

Abstract: *During the last decade of the 21st century, economic development has been characterized by several new trends worldwide. The development of three key processes continued rapidly, namely the growing role of information and communication technologies, globalization and the formation of stakeholder groups in the supply chain. The various sectors of the economy apply new principles and management approaches aimed at creating added value as a result of changes in these processes. Part of the external pressure on organizations is beyond the competence of senior management. Applying a sustainable business approach requires identifying the most significant risks as well as assessing their potential impact on future development. Managers pay special attention to the opportunities for shared risk management in cooperation and sharing with stakeholders in the organization.*

Keywords*: sustainable development, stakeholders, change management*

JEL: O50, M11, A12EL

[1] kondev@uctm.edu, Химикотехнологичен и металургичен университет - София

[2] kondev@uctm.edu, University of chemical technology and metallurgy – Sofia

1. Въведение

Силната глобализация, информационните и комуникационни технологии, системите за управление на знанието и промяната определят новите предизвикателства пред организациите, а от там и новите непознати рискове определящи тяхната конкурентоспособност. Прилаганите съвременни подходи за оценка на риска често са обвързани с възможностите за постигане на устойчивост. Дългосрочната устойчивост на организациите изисква ясното идентифициране на големите и сложни рискове, изясняване на тяхното потенциално въздействие върху бъдещото развитие на средата. Високоефективното управление на риска вероятно ще изисква ангажиране на всички заинтересовани страни в организацията. Ключова за решаване задача става успешното успешно да се интегрират в единна стратегия съществените за организацията рискове. Част от натиска в съвременната среда, които оказва влияние върху организацията често е извън обхвата и възможностите на висшето ръководство. Това е така поради различния характер на последните трансформации, върху които не са приложими традиционните инструменти за управление на промяната. Част от възможните елементи засегнати от процесите на изменения в глобалната среда са разгледани в настоящата статия.

Целта на настоящата статия е да се определят част от промените в икономическата среда и нейните елементи, които изискват формулиране на нови възможности за подобряване на използваните управленски подходи. Изследвани са възможните промени в икономическата среда, оказващи значителен натиск върху дейността на съвременната организация, както и влиянието на заинтересованите страни върху нейната конкурентоспособност.

Използваните методи да системен анализ и синтез, прогнозиране, преглед, индукция и дедукция.

2. Промени в икономическата среда

В световната икономическа среда наличието на промени с позитивен или негативен ефект върху бизнеса е ясно изразена тенденция през последните няколко десетилетия. Силата на промените е с различна интензивност в различните сектори на икономиката в зависимост от причините за това. Ето защо редица автори в своите изследвания описват различни управленски подходи, които показват промени в бизнес процесите предизвикани от изменения в икономическата среда. [5, 15, 7, 16, 17]

За да се разбере бизнес средата и двигателите на промяната, първо е важно да се проучат нейните характеристики. Те са както следва. Бизнес средите са сложни по природа, както и динамични, защото зависят от фактори като политически, икономически, правни, технологични, социални и т.н. Бизнес средата влияе на компаниите в различни индустрии по свой уникален начин. Например вносителите могат да подкрепят по -ниския ва-

лутен курс, докато износителите могат да предпочитат по -високия обменен курс. С промяната в бизнес средата някои фундаментални ефекти имат краткосрочен характер, докато някои се усещат за определен период от време.

Всъщност характеристиките на промените в средата имат общи черти за всички периоди и десетилетия, но последните такива свързани с COVID-19 са съвсем различни. Адаптацията в подобна силно турбулентна среда налага насочване на усилия от мениджърите в няколко посока, като: Позитивно мислене, Оценка въздействието на промяната и Създаване на баланс между професионален и личен живот. [18, 19, 20, 21]

Развитието на социално-икономическите процеси в световен мащаб след финансовата криза през 2008г. е свързано с наличието на няколко силно открояващи се черти. Почти едновременно се осъществяват няколко взаимосвързани процеса. На първо място е бързото развитие на информационни и комуникационни технологии, което често изпреварва прогнозните данни. На второ място е ускорената глобализация, която подчертава ключовото значение на устойчивото развитие, като глобална обединяваща връзка между различните икономически сектори. Друг важен процес е формиране на силен натиск от различни по интереси неправителствени организации и големи групи от заинтересовани страни, които управляват множество ресурси в световен мащаб. Подобни мащабни процеси и други с подобна насоченост обуславят и развитието на нова икономическа среда – мрежова икономика. Това е нов вид икономическа система основана на веригата за доставки, която обхваща различни заинтересовани страни с обща цел да увеличат добавената стойност на произвежданите от тях продукти и услуги. Подобни взаимоотношения предполагат наличието на силни взаимовръзки в обхвата на изградената мрежа, като се предполага изграждането на нов вид фирмена виртуална култура.

По-голяма част от настоящите промени са свързани наличието на външен натиск от различни заинтересовани страни. Този натиск би следвало да се приема от участниците в мрежата, като натиск за позитивна трансформация на процеси и дейности водеща до по-голяма конкурентоспособност. В голяма част от случите източниците на подобни промени са свързани с изменения в политическата, икономическата, социалната или технологична среда. Ето защо управлението на дадена организация преминава от момент, в който бъдещите промени се планират, координират и контролират чрез концентрация върху вътрешни фактори на средата, към ситуация, в която мениджърите трябва да преодоляват редица външни въздействия.

Управлението на промените в организацията е обект на изследване от множество автори. В голяма част от изследванията се приема, че социалните методи са в основата на много подходи за осъществяване на организационна промяна. [12, 1, 14, 10, 3, 13, 22]

Едни от най-често срещаните подходи за управление на промяната са: стъпка по стъпка, тип революция, модел на Бърк и Литвин и т.н. Съществуват и схващания според които мениджърите би следвало да бъдат предпазливи пред лицето на промяната, разглеждана като „мода“. Ето защо не може да приемаме, че не е възможно да съществува един единствено правилен подход за управление на промяната водещ към успех за организацията, а е необходима да се прилагат няколко такива в зависимост от конкретна социално-икономическа среда.

Глобализацията в световен мащаб насочи усилията на мениджърите към оценка на рисковете освен на национално ниво и в световен мащаб. Изследванията и анализите извършвани от World Business Council for Sustainable Development успешно идентифицират редица глобални рискове, които застрашават успешното развитие на организациите. Тези рискове често са безпрецедентни по своя мащаб и очаквани финансови загуби. Следователно е необходимо да се приложи системен подход за справяне с тях, тъй като тяхното самостоятелно преодоляване е невъзможно поради комплексното им влияние върху организациите. Прилагайки един похолистичен подход глобалните рискове, независимо дали са традиционно познати или нововъзникващи могат да окажат силно негативно влияние върху човешкото здраве, качеството на живот, околната среда и отделни икономически сектори. Източниците на тези рискове могат да бъдат природни бедствия, социално и технологично развитие, политически действия или глобална пандемия. Политическите промени, трансграничните съдебни спорове, натискът върху околната среда са само част от тези рискове, пред които са изправени съвременните организации. Справянето с тях изисква мениджърите да приложат далновидност и иновативен управленски подход. Въпреки, че част от рисковете са локални, тяхното въздействие бързо може да стане глобално. Световните рискове обикновено са твърде мащабни и сложни, за да бъдат успешно преодолени или смекчени от всяка отделна организация. В съвременната среда усилията на мениджърите следва да бъдат насочени към реализиране на проекти свързани с оптимално управление на жизненоважни снабдителни вериги, план за връщане към „нормални“ икономически условия и визия за дългосрочно възстановяване и устойчиво развитие.

3. Влияние на заинтересованите страни

Заинтересованите страни спрямо дадена организация са групи, системи или организации, чиито интереси са засегнати от дейността или процесите или чиито дейности оказват силен ефект върху веригата на доставки. Заинтересованите страни могат да включват други нива на управлението, както и представители на трети страни. Те обикновено са и онези, които притежават необходимата информация, ресурси и компетентност за извършване на оценка на въздействието, формулиране на стратегия и прила-

гането й. тяхната подкрепа е ключова, за да се осигури постигането на висока конкурентоспособност. [4]. Силното влияние на заинтересованите страни върху организацията се изучава още от края на миналия век, а интересът към тази област продължава да се увеличава особено в турбулентни за икономическата среда периоди. В свои изследвания редица автори анализират изместването на балансът на влияние от производители към клиенти и придвижване на връзката към заинтересованите страни. [9]

Когато интересите на две или повече заинтересовани страни са в конфликт, един процес от дейността на заинтересованите страни може да попречи на ефективността на друг процес (Luk et al. 2005). Ресурсите, които притежава една фирма, са ограничени, за да удовлетворят интересите на всички заинтересовани страни. По този начин една организация не може да вземе предвид интереса на една заинтересована страна, без да компрометира тези на други заинтересовани страни. [6, 11,]

Заинтересованите страни са тези, които имат интерес от приемане на конкретно решение, независимо дали като физически или юридически лица ги разглеждаме. Това включва хора, които оказват влияние върху дадено решение или могат да насочат дадено решение в една или друга посока, както и да окажат въздействие върху засегнатите от него.

Въз основа на вида използвани методи за въздействие заинтересованите страни се разделят условно в два типа групи – Push и Pull. Тези от тип Push осъществяват натиск върху организацията (напр. пазарни субекти), докато останалите от тип Pull я „издърпват“ (напр. общество, законодателство, регулации, контролни органи). [2]

Към най-често анализираните заинтересовани страни от тип „Push” се причисляват клиенти и потребителски организации, акционери, служители, синдикати, конкуренти дистрибутори, доставчици, банки и финансови институции. Спрямо групата на тип “Pull” се включват национални и международни институции за контрол на въздействието върху околната среда, средства за масова информация и неправителствени организации.

Така разделените групи заинтересовани страни оказват влияние върху производството на различни по вид продукти и услуги от различни сектори на икономиката. Тези от тип “Push” оказват силно влияние върху организации от сектори свързани с доставка на стоки и услуги, производство и оползотворяване на излезли от употреба продукти. Именно тези организации насочват своите усилия към прилагане на подходи свързани с постигане на устойчиво развитие в определен етап от жизнения цикъл на продукта. Заинтересованите страни от тип „Pull” оказват силно въздействие върху сектори свързани с добив и преработка на ресурси, логистични дейности и използване на продукти и услуги. Голяма част от тези организации не извършват преобладаващо екологична или социална дейност, като заинтересованите страни тук настояват за постигане на същата цел – устойчиво развитие. Именно така се постига и успешно прилагане на принципите за

устойчивост чрез силно влияние на заинтересованите страни и ясно изразени конкурентни предимства.

Извършването на периодична оценка на вътрешните и външни за организацията заинтересовани страни има за цел да се определи степента на влияние, което всеки от тях би могъл да окаже върху прилаганата политика и стратегия, както и силата на „натиск“ които оказва организацията върху тях.

От съществено значение е мениджърите да анализират успешно естеството и видът на натиска на заинтересованите страни. Извършването на различни по вид дарения от организациите и тяхната отчетност безспорно има траен социален ефект върху обществото като цяло. Част от хората работещи извън рамките на търговските организации оказват силен натиск върху тези заети в тях по отношение на различни обществени и социални въпроси. Очакванията са свързани с това бизнес дейностите да се извършват по начин, който да отчита обществените интереси, ако не чрез създаване на някакъв вид социални ползи , поне като гарантира, че не се допуска наличието на социални вреди или негативи. В обществената среда след кризата свързана с COVID-19 се наблюдава нарастващо внимание към дейности, които са печеливши и социално отговорни. Ето защо поради натиск към организациите за постигане на ясни социални резултати мениджърите е необходимо да разработят и прилагат иновативни управленски стратегии, които да увеличат ползите за свързаните с тях заинтересовани страни.

Конкурентоспособността на социално отговорните организации в съвременната икономическа среда не се определя от тяхната финансова стабилност, активите им, техните продукти или управленска структура, а по-скоро зависи от ролята им в обществото като цяло. Иновативните и гъвкави организации не се стремят само и единствено към печалби, а към устойчиви социални резултати, оказващи силно влияние върху обществото и качеството на живот.

Развитието на редица компании показва, че постигането на върхови резултати в областта на околната среда, безопасността, здравето и обществените ползи са част тяхната дългосрочна стратегия за създаване и увеличаване на добавената стойност. Като конкурентно предимство се приема постигането на добри отношения с контролните органи и социални резултати. Освен, че просто спазват националните нормативни актове и очаквания, организациите които се открояват с положителен имидж в обществото и регулаторните органи би следвало да подобрят значително своята репутация сред клиенти и инвеститори. От друга страна така да си осигурят привличане и запазване на ценни служители, които се гордеят с ролята на организацията за подобряване на околната среда и обществото. [9]

След кризата свързана с COVID-19 световната икономическа среда и финансовите пазари са силно динамични и непредсказуеми. Наблюдава се

рязък спад в доверието към възможностите на мениджърите участващи в управлението на организациите от различни икономически сектори. Ето защо не е изненадващо проявата на засилен интерес от всички заинтересовани страни към възможностите за увеличаване устойчивостта на организациите. И все пак думата устойчивост остава двусмислена и често пъти обвързана с политически процеси, особено във време на криза и недостиг на ресурси. Самият термин „устойчивост“ често обхваща процеси свързани с управление на околната среда и социалната отговорност, които са част от приета организационна стратегия насочена към непрекъснати подобрения в контекста на системите за управление чрез тотално качество.

Постигането на организационна устойчивост е иновативен управленски подход, който създава дългосрочна добавена стойност за заинтересованите страни, като се адаптира към промени в средата, възприема възможностите и управлява рисковете, породени от неясното икономическо, екологично и социално развитие.

Поделянето на информация и отговорност към промените са ключови акценти в съвременните подходи за управление на риска. Представянето на организациите и връзката им с клиенти и доставчици са взаимосвързани и пропорционалното споделяне на риска от необходимите промени е от полза за всички заинтересовани страни.

4. Заключение

Промяната в бизнес средата през последните няколко години засяга появата на нови отношения между заинтересованите страни във веригата на доставки, базирани на знание, иновации и виртуална фирмена култура. Повечето от настоящите промени са свързани с появата на външен натиск. Той се възприема като насърчаване на промяната, свързана с глобалните явления. Управлението на организациите, вместо да се фокусира върху вътрешните компетенции и тяхното развитие, трябва да се съсредоточи върху външния натиск и управление на риска. Глобализацията и здравната криза промениха представите на организациите за естеството на риск, който премина от локален към глобален. Заинтересованите страни в дадена организация са лица или групи, които могат да повлияят или да бъдат засегнати от дейностите на организацията. При анализ на функционирането на подобни групи оказващи въздействие е необходимо да се отбележат причините за тяхното възникване. Влиятелни групи започнаха да се формират, когато обществото и бизнесът осъзнаха, че трябва да бъдат удовлетворени не само икономически интереси, но и социални и екологични.

Съществуват множество методи за определяне и ранжиране на заинтересованите страни в дадена организация, тяхното влияние и ниво на връзки във веригата за доставки. Съществена част от действията на мениджърите са насочени към оценка на степента на въздействие върху заинтересованите страни и от тях към организацията.

Съвременните компании търсят нови бизнес модели, които им дават ключово предимство пред конкурентите. В класическите бизнес модели е доста трудно да се проследят взетите под внимание рискове и промени, дори и да има такива, те не се оценяват адекватно. Обикновено проблемите на в икономическата среда са сред основните дейности на бизнеса. Класическото мислене на мениджърите се основава на предпоставката, че ключови дейности могат да се превърнат в неразделна част от бизнес моделите само когато притежават потенциалната допълнителна икономическа стойност за организацията и заинтересованите страни, а интегрирането на екологичните и социални проблеми ще повлияе на източника на реални доходи или намаляване на разходите. Една от възможностите, които съчетават икономически, екологични и социални въпроси, са устойчивите бизнес модели. В моделите на управление на ефективно управление на организациите акцент се поставя върху иновативни възможността за получаване на конкурентно предимство.

Използвани източници

Allport, Gordon (1954). The Nature of Prejudice. Reading, MA: Addison-Wesley.

Belz, F. International Business Environmental Barometer / F. Belz, L. Strannegard. Cappelen Akademisk Verlag, 1997.

Carstarphen, B. (2002). Shift happens. Institute for Conflict Analysis and Resolution, George Mason University. Doctoral dissertation.

Crosbie, L. Strategy for Sustainable Business: Environmental Opportunity and Strategic Choice / L. Crosbie, K. Knight. London: McGraw-Hill, 1995.

Collerette, P. Managing Organizational Change. Part One: Change in Turbulent Times / P. Collerette, R. Schneider, P. Legris // ISO Management Systems, October 2001.

Greenley, Gordon E. and Gordon R. Foxall (1998), "External Moderation of Associations among Stakeholder Orientation and Company Performance," International Journal of Research in Marketing, 15 (1), 51-69.

Hadengue, M., Marcellis-Warin, N.D. and Warin, T., 2017. Reverse innovation: A systematic literature review. International Journal of Emerging Markets, 12(2), pp.142–182.

Kaplan, R. S. Strategy Maps: Converting Intangible Assets Into Tangible Outcomes / R. S. Kaplan, D. P. Norton. Boston: Harvard Business School Press, 2004.

Kaplan, R. S. and D.P. Norton (2008a) Mastering the Management System," Harvard Business Review (January): 62-57.

Lewin, K. (1951). Field Theory in Social Sciences. New York: Harper and Brothers.

Luk, Chung Leung, Oliver H. M. Yau, Alan C. B. Tse, Leo Y. M. Sin, and Raymond P. M. Chow (2005), "Stakeholder Orientation and Business

Performance: The Case of Service Companies in China," Journal of International Marketing, 13 (1), 89-110.
Montville, J.V. (1993). The healing function of political conflict resolution. In D. Sandole & H. van der Merwe (eds.), Conflict Resolution Theory and Practice (pp. 112-128). New York: Manchester University Press.
Shapiro, Ilana. "Theories of Change." Beyond Intractability. Eds. Guy Burgess and Heidi Burgess. Conflict Research Consortium, University of Colorado, Boulder. Posted: January 2005, http://www.beyondintractability.org/essay/theories_of_change/
Vanbeselaere, N. (1991). The different effects of simple and crossed categorizations: A result of the category differentiation process or differential category salience. In W. Stroebe & M. Hewstone (Eds.) European review of social psychology, Vol. 2, (pp. 247-278). Chichester: Wiley.
Zoran Jovanović Felin, T. and Powell, T. C. (2016) 'Designing Organizations for Dynamic Capabilities', California Management Review, 58(4), pp. 78–96. doi: 10.1525/cmr.2016.58.4.78.
http://hdl.handle.net/10419/183801
https://www.europeanbusinessreview.com/3-important-dynamics-of-business-environment/
https://www.psychologytoday.com/us/blog/in-flux/201107/5-tips-help-you-respond-effectively-change
http://www.success.com/article/why-your-attitude-is-everything
http://www.inc.com/geoffrey-james/how-to-create-a-positive-attitude.html
http://www.forbes.com/sites/jeffboss/2015/11/14/6-secrets-of-organizations-that-successfully-adapt-to-change/#22782ef03b30